

ІСТОРІЯ

УДК 94 (477+436) : 341.232

DOI: <https://doi.org/10.35774/gsip2024.01.008>

Ігор ДАЦКІВ

Тернопіль, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8359-3937>

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКО-АВСТРІЙСЬКИХ ВЗАЄМИН НА РУБЕЖІ ХХ–ХХІ ст.

Анотація. У статті зазначено, що українсько-австрійські взаємовідносини займають визначне місце в історії обох країн та загальноєвропейському історичному процесі. Проаналізовано міждержавні політичні відносини, які формують загальні тенденції двосторонньої співпраці. Охарактеризовано зовнішньополітичну діяльність України та визначено її ключові пріоритети у контексті українсько-австрійської співпраці.

У статті розглядається процес формування договірно-правових засад австрійсько-українських взаємозв'язків, що здійснювалися на початку 90-х років ХХ століття під дією логіки розвитку відносин між Австрійською Республікою та Україною з урахуванням європейських інтеграційних прагнень обох країн. Безсумнівно, на хід формування та становлення договірно-правових засад впливає розвиток торговельно-економічного співробітництва, також клімат двосторонніх політичних зв'язків та потреби міжкультурних

відносин. Чергова динаміка договірно-правової бази українсько-австрійських зносин обумовлювався імплементацією Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Викрито визначальні напрями політичних взаємовідносин України та Австрії. Окрім того, репрезентовано тенденції торговельно-економічної співпраці України та Австрії, які історично були важливими торговельними партнерами. Таким чином, зазначається, що всупереч неоднозначним моментам у відносинах між Україною та Австрією, ці країни мають доволі взаємовигідну та плідну співпрацю.

Ключові слова: Україна, Австрія, Європейський Союз, Угода, співпраця, міжнародні відносини.

Ihor DATSKIV
Ternopil, Ukraine

ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF UKRAINIAN-AUSTRIAN RELATIONSHIPS AT THE TURN OF THE XX–XXI CENTURIES

Abstract. The article states that Ukrainian-Austrian relations occupy an important place in the national history of both countries and the pan-European historical process. The interstate political relations, which shape the general trends of bilateral cooperation, are analyzed. The foreign policy activity of Ukraine is characterized and its key priorities in the context of Ukrainian-Austrian cooperation are determined.

The process of forming the contractual and legal foundations of Ukrainian-Austrian relations, which took place in the early 1990s under the influence of the logic of the development of relations between Republic of Austria Ukraine and the Ukraine, taking into account the European integration aspirations of both states, is traced. The dynamics of trade and economic cooperation, the climate of bilateral political relations, and the needs of intercultural relations usually influence the process of forming contractual and legal foundations. Further development of the contractual and legal foundations of Austrian-Ukrainian relations was conditioned by the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union. The constitutive directions of political relations between Ukraine and the Republic of Austria are revealed. In addition, the trends of trade and economic cooperation between Ukraine and Austria, which have historically been important trade partners, are represented. In general, it can be noted that despite certain ambiguous points in the relations between Ukraine and Austria, both states have quite fruitful and mutually beneficial cooperation.

Keywords: Ukraine, Austria, European Union, Agreement, cooperation, international relations.

Українсько-австрійські взаємини є потужним і багатим пластом європейської історії, політики та культури.

Україна й Австрія завжди тяжили одна до одної. Ці обидві держави внесли та продовжують вносити вагому лепту в піднесення традицій європейського симбіозу, що нині вважаються своєрідним еталоном успішного міжлюдського співіснування.

Нині наша держава проходить важку фазу формування зовнішньополітичного курсу, що був закладений «Декларацією про державний суверенітет України» від 16 липня 1990 року. Головні віхи цього курсу були ухвалені 2 липня 1993 року та окреслені в «Основних напрямках зовнішньої політики України». До першочергових завдань зовнішньої політики України було віднесено розвиток двосторонніх міждержавних взаємовідносин а також інтеграцію до європейських структур. При цьому, важливу увагу зосередили на розвитку зв'язків із сусідніми державами та стратегічними партнерами зокрема. Принаймні Австрія не має прямих кордонів з Україною, проте двостороннє співробітництво України й Австрії набирає питомого значення, адже ці обидві країни зближує історична, географічна, та культурна близькість. Орім цього: «проголошений та послідовно впроваджуваний курс на без'ядерність України зближує її з Австрією, яка згідно зі своєї Конституцією з 1955 року являється нейтральною державою» [Сафар'янс, 2016, с. 267-268].

Метою даної статті є з'ясування особливостей розвитку австрійсько-української співпраці в умовах європейської інтеграції у зазначений період із урахуванням тенденцій еволюції сучасної системи міжнародних відносин.

Сучасна українсько-австрійська міжнародна співпраця розглядається здебільшого в працях вітчизняних дослідників. Перший Посол України в Республіці Австрії Ю. Костенко в 1994 [Kostenko, 1994, S.52–55]. опублікував працю, присвячену першим рокам українсько-австрійським дипломатичним відносинам. Одними з перших цю тему також висвітлював київський історик А. Кудряченко [Кудряченко, 1996, с. 264–276]. Свою увагу приділив двостороннім політичним відносинам двох країн, а також можливості використання досвіду австрійського нейтралітету в Україні.

В 2017 р. опубліковано перший том енциклопедичного видання ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», що називався «Країни світу та Україна» [Країни світу, 2017], у ньому один з розділів київський історик А. Кудряченко приділив Австрії, зокрема сучасній українсько-австрійській політичній, науково-освітній, культурно-гуманітарній та торговельно-економічній співпраці. Зазначмо, що дана праця є найбільш комплексним дослідженням з обраної нами проблематики, однак енциклопедичний формат цієї публікації дозволяє подавати матеріали лише скорочено.

Значну увагу приділяє дослідження В. Верхогляд щодо українсько-австрійської економічної співпраці у 90-х роках минулого століття [Верхогляд, 2002]. Варто зазначити, що це була перша комплексна праця, в якій дослідниця визначила окремі завдання, підготувала цілісне дослідження двостороннього

економічного співробітництва протягом 1990-х рр., а також вперше реалізувала класифікацію історіографії та джерел із обраної нами теми. В. Верхогляд приділила напрацювання періодизації та здобуткам українсько-австрійської взаємоспівпраці протягом 1990-х рр., торговельно-економічному співробітництву, а також двостороннім політичним відносинам Австрійської Республіки та України [Верхогляд, 2002, Вип. 12]. У згаданих публікаціях авторкою була запропонована періодизація двосторонніх торговельних зв'язків, що хронологічно охоплювали 1990-ті – поч. 2000-х рр. На увагу заслуговує робота В. Семенко щодо австрійсько-українських двосторонніх взаємин у контексті євроінтеграції України [Семенко, 2013].

Говорячи про зарубіжну історіографію, зазначмо, що в ній сучасній українсько-австрійській співпраці приділено значно менше уваги. Відтак у 1999 р. Торговий представник Посольства Австрії Р. Талер опублікував статтю яку він присвятив торговельно-економічній співпраці обох країн. [Талер, 1999, с.144–146].

Таким чином, на даний період першочерговою є потреба систематизувати та узагальнити історичний процес розвитку українсько-австрійських взаємовідносин в умовах трансформації європейської системи міжнародних відносин.

Наша загальна історія започатковується не просто на рубежі 1991-1992 рр. Україна й Австрія міцно зв'язані між собою ще з періоду правління династії Габсбургів – землі Східної частини Галичини та Північної частини Буковини були частинами монархії цієї династії.

Загалом історія українсько-австрійських відносин розпочинається задовго до появи новітніх національних держав – Австрії й України. Вони сягають XIII ст. – епохи, тільки коли розпочиналися формуватися обидві ідентичності. По смерті крайнього представника роду Бабенбергів 1246 р. почалася боротьба за володіння Австрією. Король Данило активно втручався у велику міжнародну політику, брав активну участь за австрійський трон, на який йому вдалося посадити свого сина Романа, одруженого з Гертрудою – племінниця Маргарити – старшої сестри останнього австрійського герцога Фрідріха II Бабенберга та дружина німецького короля Генріха VII [Васильчук, 2016, с. 219-220].

З появою козаків розпочинається нова доба в українсько-австрійських взаєминах. Відтак козацтво стає потужним чинником на міжнародній арені.

Варто зазначити, що продовж майже півтора століття від кінця XVIII до початку XX ст. перебування західноукраїнських земель у складі Габсбурзької монархії мали доволі суперечливі результати. З одного боку, українство, особливо з 1848 р. після встановлення конституційного устрою вперше дістало можливість, хоча і обмежену, залучитись як суб'єкт до політичних процесів, що піддержувало формуванню модерної політичної нації, отриманню практики участі в державних справах. Значні успіхи українців західного регіону в громадсько-політичному житті, а саме утворення національних організацій,

партійної системи своєю чергою визивали надмірний інтерес та потребу у наслідуванні поміж приреченої на політичну бездіяльність української громади росії. Проте з іншого боку, «українська частина монархії і надалі значно відставала від провідних національних загалів» [Яремчук, 2011, с. 957].

Активізація українсько-австрійських взаємин розпочалася відразу після проголошення Україною незалежності. Одна з перших країн світу – Австрія розпочала політичні зв'язки з українським керівництвом, а 24 січня 1992 року встановила дипломатичні відносини. У цьому ж році Австрійське консульство в Києві було перетворено на посольство, та у Відні розпочало свою роботу посольство України [25 років, 2017].

Зазначмо, що багатовекторна дипломатія є визначною доброякісною характеристикою європейської системи міждержавних відносин. Відтак співпраця між Україною та Австрією простежується не тільки в рамках взаємодії на двосторонньому рівні та в контексті євроінтеграційних процесів. Важливими також є відносини між двома державами у процесі роботи міжнародних організацій. Україна є державою-засновницею найбільшої та найважливішої міжнародної ООН, а відтак являється членом даної структури з моменту її було заснувано в 1945 р. Із 14 грудня 1955 р. Австрійська Республіка є членом ООН і від тоді бере активну участь у вирішенні багатьох питань.

Доречно зазначити, що після проголошення незалежності України та до моменту офіційного встановлення дипломатичних відносин із Австрією 24 січня 1992 р. був перехідний етап, в період якого активну діяльність з налагодження дипломатичних зв'язків здійснював Постійний представник України при міжнародних організаціях у Відні Ю. Костенко. Ще 2 листопада 1991 р. при зустрічі з керівником кабінету Міністра закордонних справ Австрійської Республіки В.Льойблом та заступником завідувача відділом Східно- та Південноєвропейських держав політичного управління МЗС Австрії д-р Роханом Ю. Костенко обговорював важливі питання для подальшого визнання України. Ю. Костенко акцентував значну увагу на тому, що вже з 26 вересня 1991 р. Україна й Австрія знаходяться у консульських взаємовідносинах і виголосив надію, що 1 грудня 1991 р. після всенародного референдуму обидві країни встановлять повноцінні дипломатичні відносини. Однак представники Міністерства закордонних справ Австрії не поспішали з висновками, зокрема д-р Рохан зазначив, що про дипломатичні взаємини між Україною та Австрією говорити завчасу, а Відень уважно вистежує за тим: «яким буде розподіл компетенції в галузі зовнішніх відносин між Радянським Союзом і республіками» [ГДА МЗС України, 1991, арк. 4].

Загалом співпраця України у Відні з ООН продовжилася вже після того як були офіційно встановлені дипломатичні відносини з Австрією та призначення 10 червня 1992 р. Юрія Костенка Послом України в Австрійській Республіці. [Сафар'янс, Діяльність с. 188].

З 10 грудня 1991 р. Генеральне консульство Республіки Австрії в м. Києві очолив М.Вігнер, а 24 січня 1992 р. Було укладено протокол щодо встановлення

дипломатичних взаємин між Австрією й Україною. Послом Австрійської Республіки в Україні призначений Г. Вайс.

З 19 по 21 лютого 1992 р. нашу державу з офіційним візитом відвідали Віце-канцлер Республіки Австрія д-р Е. Бусек та Федеральний міністр економіки д-р В. Шюссель. Вони зустрічалися з першими офіційними особами України.

Процес формування договірно-правової бази для відносин між Україною та Австрією можна умовно розділити на три етапи: «1) 1992-1995 роки – встановлення дипломатичних взаємин між Україною та Австрійською Республікою, підписання перших двосторонніх угод. 2) 1995-2014 рр. – з вступом Австрії в 1995 р. до Європейського Союзу змінився і характер відносин з Україною. Австрія змушена була проводити диференційовану політику по відношенню до держав, що не є членами ЄС. 3) з 2014 р. – розпочався після підписання Угоди про асоціацію України з ЄС і триває по сьогодні» [Сафар'янс, 2019, с. 131].

Загалом першою вагомою угодою, що була після проголошення незалежності України, значиться: «Спільне Комюніке про встановлення консульських відносин між Україною та Австрійською Республікою» [Договірно-правова]. Її було укладено 26 вересня 1991 р. Нью-Йорку міністрами закордонних справ України й Австрії.

Зауважмо що, 31 серпня 1993 р. між Україною та Австрією було укладено Угоду про двосторонні торговельно-економічні зв'язки. Отже, з цього часу розпочинається міждержавна економічна співпраця вже на офіційному рівні.

Вже у 1994 р. виникла потреба відрегулювати авіазв'язок, з огляду на це було укладено Угоду між Українським та Австрійським урядами про повітряне сполучення. Окрім розв'язання питань комунікацій, що дали шанс встановлювати практичні зв'язки, не менший вплив на двосторонні взаємини мали тенденції до ядерного роззброєння України. Коли 5 грудня 1994 р. було покладено Будапештський меморандум: «який за відмову від радянської ядерної зброї надав Україні декларативні гарантії безпеки» [Сафар'янс, 2019, с. 142].

Отже, завершення першого етапу формування договірно-правової вчений А. Кудряченко в 1995 р. писав, що Україна у стосунках із Австрією показує фальшиву пасивність: «Досить повільно зростає база двосторонніх відносин. На відміну від взаємин Києва з ближніми сусідами чи великими державами, з Віднем укладені лише кілька міждержавних угод і пакет документів міжвідомчого рівня» [Сафар'янс, 2019, с. 141-142].

Загалом із приєднанням Австрійської Республіки до Європейського Союзу 1 січня 1995 р. та прийняттям України до Ради Європи України цього ж року. Австрія з цього часу змушена проводити диференційовану політичну та зовнішньоекономічну діяльність, оскільки відтепер повинна була координувати свої плани з країнами-членами Євросоюзу. Загалом це ускладнило прийняття рішень, а відтак сповільнювався процес ратифікації даних угод. Прикладом цього є майже дворічна ратифікація Угоди між Україною та Австрією про

двосторонні торговельно-економічні взаємини в парламенті Австрійської Республіки [ГДА МЗС України, 1996, арк. 47]

Після вступу Австрійської Республіки до Європейського Союзу в 1995 р. затверджено: «Керівні принципи та правила процедури Центральноєвропейської ініціативи, яка мала слугувати форумом для співробітництва в регіоні, будучи елементом стабільності та співробітництва в Європі. Україна стала членом ЦЄІ у Відні 1 червня 1996 року. З'явився додатковий майданчик для українсько-австрійської взаємодії. Відтоді співпраця розвивається на урядовому, парламентському та бізнесовому рівнях. Україна головує в ЦЄІ у 2012 році. Україна ініціювала ідею поглиблення співпраці ЦЄІ з ЄС, що було підтримано Австрією. 1 січня – 31 грудня 2014 р. Австрія головує в ЦЄІ. Зокрема, Австрія підтримала концепцію створення Карпатського регіону Центрально-Східної Європи» [Урядовий кур'єр, 2016, с. 3]. Даний напрям взаємодії вагомий з бачення захисту Карпатських пралісів. Республіка Австрія цілеспрямовано підтримує взаємодію з Україною у цій галузі.

Зазначмо, що перша зустріч президентів Австрійської Республіки та України відбулася 7-8 червня 1996 р., у Польщі під час якої обговорювалися вагомні питання двосторонньої співпраці. Діалог між Федеральним президентом Австрії Т. Клестілем і Л. Кучмою продовжився у австрійському Зальцбурзі 7-9 липня 1996 р., де на саміті держав ЦЄІ темою дискусії було питання чергової економічної співпраці [Австрія, 2017, с. 232].

Другий період становлення договірних умов виступив поступовим поживаленням двосторонньої дипломатичної активності. З огляду на це: «Після відмови від ядерної зброї українські політики були впевнені, що іноземні інвестори одномоментно почнуть вкладати кошти в економіку України. Цьому, зокрема, мала сприяти важлива угода, підписана міністрами закордонних справ України Г. Удовенко та Австрії В. Шюсселем у рамках саміту країн-членів ЦЄІ в листопаді 1996 р. у м. Грац. Тоді була укладена угода про сприяння та взаємний захист інвестицій. Саме цей документ забезпечив подальший стрімкий розвиток взаємної торговельно-економічної співпраці» [Сафар'янс, 2019, С. 143].

За час з 1997 по 2000 р. українська влада старалася розв'язати важні питання щодо спрощення митного контролю, та впорядкування транскордонного пересування. Серед урядів обох країн було погоджено ряд домовленостей. Відтак упродовж 1991–1999 рр. було укладено 26 двосторонніх угод. Отже, було сформовано нормативно-правову базу українсько-австрійських торговельно-економічних відносин.

Виняткової уваги заслугоує співпраця у енергетичній сфері: «Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством палива та енергетики України та Федеральним міністерством сільського, лісового, водного господарства та захисту навколишнього середовища Республіки Австрія щодо співробітництва в енергетичній сфері від 09.11.2000 р. Україна отримала нагоду врахувати австрійський досвід використання (чистої) відновлювальної енергетики,

спираючись на використання енергії води, сонця, біологічних ресурсів» [Сафар'янс, 2019, С. 144].

Загалом другий етап формування договірно-правових засад українсько-австрійських взаємин завершився з укладенням Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом. До укладення в 2014 р. Угоди про створення зони вільної торгівлі між ЄС та Україною визначальний вплив на розвиток торговельно-економічного українсько-австрійської співпраці мали належні двосторонні угоди. Чергового вдосконалення вимагає правове забезпечення двосторонньої співпраці у банківській сфері в контексті запобігання «відмиванню» коштів. Однак це залежить не лише від діяння Австрії, а й ЄС. 16 вересня 2014 р., після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС почався наступний етап переформатування договірно-правової бази взаємин із Австрією. Який триває до тепер. Незмінною є договірно-правова база австрійсько-української співпраці в політичній сфері. Водночас, вбачаючи на ході децентралізації удосконалення та децентралізації системи місцевого самоврядування в Україні, на черговий розвиток заслуговує правова база двосторонньої співпраці між адміністративно-територіальними громадами України та Австрії. В області двосторонньої культурно-гуманітарної співпраці актуально унормувати взаємодію в сфері боротьби з тероризмом, нелегальною міграцією, транскордонною та кібернетичною злочинністю. Від: «14 березня 2018 р. підписано Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Австрія про співробітництво у галузях освіти, науки та культури. Цю Угоду готували впродовж семи років. Вона унормувала співпрацю між обома державами в культурно-гуманітарній та науково-освітній сферах. Документ також містить положення про заснування та підтримку діяльності Українського інституту у Відні» [Сафар'янс, 2019, С. 145].

Слід наголосити, що інтеграція Австрії до ЄС не перешкодила її політиці зближення з росією. З 2014 р. у переліку держав *Russlandverstehier* тих, хто розуміє Росію) потрапила і Австрія: «її уряд дуже скептично ставився до галузевих санкцій проти РФ через побоювання економічних наслідків. Після того, як Росія анексувала Крим і розпочала воєнні дії на Донбасі, австрійський Президент Хейнц Фішер першим з європейських лідерів у червні 2014 р. запросив президента росії до Відня. Такий курс Австрійська Республіка мотивувала потребою підтримання регулярного політичного діалогу з москвою» [Сафар'янс, 2019, С. 131]. Поміж мотивів, що спонукали австрійських політиків до підтримки, першочергово доречно назвати енергетичний фактор: «понад 70% газу Австрія імпортує з росії» [Сафар'янс, 2019, с. 131].

Наступним важним аспектом є той факт, що російська агресія з 2014 р. негативно вплинула на характері українсько-австрійських взаємовідносин: «Австрійська Республіка була змушена ввести санкції проти російської федерації – одного з найважливіших своїх торговельних партнерів. Утім, Австрія ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, що демонструє

нам послідовність австрійських дипломатів щодо питання економічної інтеграції України з Європою» [Сафар'янс, 2019, с. 132].

Австрія не визнала референдуми та вибори на українських окупованих територіях у 2014 р., але виступила проти посилення санкцій щодо Москви. В. Файман, тодішній канцлер Австрії, підтримав Мінські перемовини: «Ми переконані, що переговори з залученням Росії є правильним шляхом» [Сафар'янс, 2019, С. 132]. Австрійський бізнес у результаті запровадження санкцій проти Росії зазнав вкрай відчутних фінансових збитків. У 2016 р. санкції проти Росії розкритикували голова Народної партії Райнгольд Міттерленер, голова Федеральної палати економіки Австрії Крістоф Ляйтль, а також віце-канцлер Австрії. Дані факти засвідчують, що певні представники австрійського істеблішменту абсолютно нормально відносяться до анексії Криму. Попри заяви впливових австрійських політиків про чимскоріше скасування санкцій проти Москви, офіційні представники лишаються непохитними. Наприклад, посол Австрії в Україні Герміне Поппеллер стверджував: «Австрія підтримує нові санкції проти Росії. Немає сумнівів щодо причин введення цих санкцій. Австрія не визнає незаконну анексію Криму. Австрія також хоче бачити припинення війни на Донбасі, яка підтримується Росією. Австрія повністю підтримує територіальну цілісність України» [Сафар'янс, 2019, С. 132]. Відтак роль Австрії, як і Євросоюзу загалом, є істотною щодо подолання кризи європейської системи безпеки.

Висновки. Таким чином, хоча наша держава не має спільних кордонів з Австрією, австрійсько-українська співпраця є вельми інтенсивною, а українсько-австрійські взаємозв'язки демонструють ґрунтовне історичне коріння. На сьогоднішньому етапі таке співробітництво є досить важливим кроком у напрямку європейської інтеграції України.

На нашу думку, простежується вузька українсько-австрійська двостороння взаємодія на міжнародному рівні. Одночасно, з часу входження західноукраїнських земель до складу Австрійської монархії, ці взаємини почасти набули внутрішнього імперського статусу. Спільне сприйняття двох народів через призму понять «колонія» та «метрополія» відбилися на характері подальшої співпраці. Всебічні умови такого співробітництва змінювались в залежності від історичних і геополітичних умов існування обох держав.

Отже, важливим доповненням двосторонніх українсько-австрійських відносин є взаємна співпраця у діяльності міжнародних організацій. Відтак це дає перспективу ефективніше узгоджувати дипломатичну активність і залучати нашу державу до загальноєвропейської мережі міжнародних організацій, що працює не тільки на міжнародний авторитет України, але й допомагає захищати та реалізовувати українські національні інтереси в загальноєвропейській системі міжнародних відносин. Однак, загальна криза нинішньої європейської системи безпеки ускладнює роботу механізмів багатовекторної дипломатії у міждержавних організаціях.

Література

1. Австрія. *Країни світу і Україна: енциклопедія*: в 5 т. / ред. колегія А.І. Кудряченко (голова) та ін.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ: Фенікс, 2017. Т.1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа / науковий редактор 1-го тому А.Г. Бульвінський. 2017. С. 209–234.
2. Васильчук В. Австрійці в українському історико-культурному процесі. *Австрія й Україна на історичних перехрестях: науковий збірник*. К.: Дипломат. акад. України при МЗС України, 2016. С. 218–232.
3. Верхогляд В. Українсько-австрійське економічне співробітництво у 1991-2000 рр.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.01. Донецьк, 2002. 19 с.
4. Верхогляд В. Українсько-австрійські політичні відносини на вищому рівні: через минуле до майбутнього. *Етнічна історія народів Європи*. 2002. Вип. 12. С. 89–92.
5. ГДА МЗС України Ф. 1. Документи з основної діяльності (1944-2008), м. Київ Опис 4 (хронологічні межі з 1990 по 1998 рр.) 1. Спр. 6833а. Постійне Представництво України при міжнародних організаціях у Відні, запис бесід представника Ю.В. Костенка. 2 жовтня – 26 листопада 1991. 7 арк.
6. ГДА МЗС України Ф. 1. Оп. 4. Спр.8434. Економічні взаємозв'язки. 11 березня – 26 грудня 1996. 135 арк.
7. 25 років з дня встановлення дипломатичних відносин між Україною та Австрією. URL: austria.dp.ua/25-rokiv-z-dnya-vstanovlennya
8. Договірно-правова база між Україною та республікою Австрія. URL: <https://austria.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/996-dogovirno-pravova-baza>
9. Країни світу і Україна: енциклопедія: в 5 т. / ред. колегія А.І. Кудряченко (голова) та ін.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ: Фенікс, 2017. Т.1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа / науковий редактор 1-го тому А.Г. Бульвінський. 2017. 564 с.
10. Кудряченко А. І. Зовнішньополітичні засади незалежної України. *Порівняльний аналіз політичних структур Австрії та України*. Доповіді і реферати двостороннього політологічного симпозиуму у приміщенні Австрійського Посольства в Києві 16-18 листопада 1995 р. / пер.: О. Голод, Т. Гаврилів, Ю. Прохасько. Львів: Е. Гофер, Ф. Рудич, 1996. С. 264–276.
11. Сафар'янс Є. Україна та Австрійська Республіка: співробітництво в європейському інтеграційному процесі. *Український історичний збірник*. 2016. Вип. 18. С. 267–276.
12. Сафар'янс Є. В. Діяльність Ю. В. Костенка на посаді постійного представника України при міжнародних організаціях у Відні на початку 1990-х рр. С. 187–190. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/4881/1/Diialnist%20YuV%20Kostenka%20na.pdf>

13. Сафар'янс Є. В. Українсько-австрійська співпраця в умовах трансформації європейської системи міжнародних відносин (1992–2018): дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: 07.00.02. Київ : Інститут історії України НАН України, 2019. 280 с.
14. Семенко В. Українсько-австрійські міждержавні двосторонні відносини протягом 1997–2012 рр. в контексті євроінтеграції України. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. Чернівці: Технодрук, 2013. Т. 27–28. С. 107–111.
15. Урядовий кур'єр. 2016. 21 вересня.
16. Яремчук В. Фактор «Австрійської цивілізаційної місії» та українство. *Україна дипломатична. Науковий щорічник*. Випуск XII. К. : ГДІП, 2011. С. 955–965.
17. Kostenko J. Die Außen politik der Ukraine: neue Akzente Der Donauraum. Vol. 34. Issue 1–2 (Dec.1994). S. 52–55.

References

1. Австрія. *Krainysvitu i Ukraina: entsyklopediia*: v 5 t. / red. kolehiia A.I. Kudriachenko (holova) tain.; – DU «Instytut vsesvitnoi istorii NAN Ukrainy». Kyiv: Feniks, 2017. T.1: Pivnichna Yevropa. Zakhidna Yevropa. Pivdenna Yevropa / naukovyi redaktor 1-ho tomu A.H. Bulvinskyi. 2017. S. 209–234. [in Ukrainian]
2. Vasylychuk V. Avstriitsi v ukrainskomu istoryko-kulturnomu protsesi. *Avstriia y Ukraina na istorychnykh perekhrestyakh: naukovyi zbirnyk*. K. : Diplom. akad. Ukrainy pry MZS Ukrainy, 2016. S. 218–232. [in Ukrainian]
3. Verkhohliad V. Ukrainsko-avstriiske ekonomichne spivrobitnytstvo u 1991–2000 rr.: avtoref. dys. na zdobuttia naukov. stupenia kand. ist. nauk : 07.00.01. Donetsk : Don. nats. un-t, 2002. 19 s. [in Ukrainian]
4. Verkhohliad V. Ukrainsko-avstriiski politychni vidnosyny na vyshchomu rivni: cherez mynule do maibutnoho. *Etnichna istoriia narodiv Yevropy*. 2002. Vyp. 12. S. 89–92. [in Ukrainian]
5. HDA MZS Ukrainy F. 1. Dokumenty z osnovnoi diialnosti (1944–2008), m. Kyiv Opys 4 (khronolohichni mezhi z 1990 po 1998 rr.) 1. Spr. 6833a. Postiine Predstavnytstvo Ukrainy pry mizhnarodnykh orhanizatsiiakh u Vidni, zapys besid predstavnyka Yu.V. Kostenka. 2 zhovtnia – 26 lystopada 1991. 7 ark. [in Ukrainian]
6. HDA MZS Ukrainy F. 1. Op. 4. Spr.8434. Ekonomichni vzaiemozviazky. 11 bereznia – 26 hrudnia 1996. 135 ark. [in Ukrainian]
7. 25 rokiv z dnia vstanovlennia diplomatychnykh vidnosyn mizh Ukrainoiu ta Avstriieiu. URL: austria.dp.ua/25-rokiv-z-dnya-vstanovlennya [in Ukrainian]
8. Dohovirno-pravova baza mizh Ukrainoiu ta respublikoiu Avstriia. URL: <https://austria.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/996-dogovirno-pravova-baza> [in Ukrainian]

9. Krainysvitu i Ukraina: entsyklopediia: v 5 t. / red. kolehiia A.I. Kudriachenko (holova) ta in.; DU «Instytut vsesvitnoi istorii NAN Ukrainy». Kyiv: Feniks, 2017. T.1: Pivnichna Yevropa. Zakhidna Yevropa. Pivdenna Yevropa / naukovyi redaktor 1-ho tomu A.H. Bulvinskyi. 2017. 564 s. [in Ukrainian]
10. Kudriachenko A. I. Zovnishno-politychni zasady nezaleznoi Ukrainy. *Porivnialnyi analiz politychnykh struktur Avstrii ta Ukrainy*. Dopovidi i referaty dvostoronnoho politolohichnoho sympoziumu u prymishchenni Avstriiskoho Posolstva v Kyievi 16-18 lystopada 1995 r. / per.: O. Holod, T. Havryliv, Yu. Prokhasko. Lviv : E. Hofer, F. Rudych, 1996. S. 264–276. [in Ukrainian]
11. Safarians Ye. Ukraina ta Avstriiska Respublika: spivrobitnytstvo v yevropeiskomu intehtratsiinomu protsesi. *Ukrainskyi istorychnyi zbirnyk*. 2016. Vyp. 18. S. 267–276. [in Ukrainian]
12. SafariansYe. V. Diialnist Yu. V. Kostenka na posadi postiinoho predstavnyka Ukrainy pry mizhnarodnykh orhanizatsiiah u Vidni na pochatku 1990-kh rr. S. 187–190. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/4881/1/Diialnist%20YuV%20Kostenka%20na.pdf> [in Ukrainian]
13. SafariansYe. V. Ukrainsko-avstriiska spivpratsia v umovakh transformatsii yevropeiskoi systemy mizhnarodnykh vidnosyn (1992–2018): dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ist. nauk: 07.00.02. Kyiv : Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy, 2019. 280 s. [in Ukrainian]
14. Semenko V. Ukrainsko-avstriiski mizhderzhavni dvostoronni vidnosyny protiahom 1997 – 2012 rr. v konteksti yevrointehratsii Ukrainy. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu. Chernivtsi* : Tekhnodruk, 2013. T. 27–28. S. 107–111. [in Ukrainian]
15. Uriadovi kurier. 2016. 21 veresnia. [in Ukrainian]
16. Yaremchuk V. Faktor «Avstriiskoi tsyvilizatsiinoi misii» ta ukrainstvo. *Ukraina dyplomatychna. Naukovyi shchorichnyk*. Vypusk XII. K. : HDIP, 2011. S. 955–965. [in Ukrainian]
17. Kostenko J. Die Außen politik der Ukraine: neue Akzente Der Donauraum. Vol. 34. Issue 1–2 (Dec.1994). S. 52–55. [in German]